

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

ДЕКАДА НА РОМИ 2005 – 2015

СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО ОПШТИНА КОЧАНИ 2010 – 2015

Кочани
ноември, 2010

Предлагач:
Градоначалник на Општина Кочани
Ратко Димитровски

Општина Кочани

“Раде Кратовче” бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

Содржина

Прв дел – воведни информации	3
Дефиниција	4
Потреба од изработка и реализација на ЛАП	4
Демографски податоци	5
Социо-економска состојба	5
Медиумско покривање	9
Образование за Роми	9
Комунална инфраструктура и домување	10
Урбанистичко планирање	11
Здравство и здравствено осигурување	11
Култура и религија	12
Втор дел – други прилози	19
Анализа на проблеми	20
Анализа на состојбата (SWOT)	21
Анализа на околината на дејствување	21
(политички,економски, социјални и технолошки влијанија (PEST)	23
Трет дел – Рамка на ЛАП	14
Процес на изработка и опфат на проблеми	15
Цели на Стратегијата за развој на ромската заедница	15
Актери во реализацијата на Стратегијата	16
Улогата на Локалната самоуправа Кочани	16
Улогата на ромските невладини организации во Општина Кочани	17
Улогата на Владата на Р.Македонија	17
Улогата на меѓународната заедница во Р.Македонија	18
Четврти дел– нормативна рамка на ЛАП	24
Нормативна рамка за подршка на Стратегијата и ЛАП	25
Препораки за имплементација на Стратегијата и ЛАП (општи препораки)	26
Препораки за финансирање на Стратегијата и ЛАП	26
Препораки за мониторинг	28
Потписници на Стратегијата за развој на ромската заедница во Општина Кочани 2010 – 2015	29

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

I дел

Воведни информации и податоци за ромската заедница во Општина Кочани

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

Воведни информации

Дефиниција

Стратегијата за развој на ромската заедница во Општина Кочани 2010 - 2015, покрај севкупните заложби на Локалната самоуправа - Кочани, а во насока на рамномерен развој на ромската заедница во однос на сите делови на општина Кочани, од моментот на усвојување на овој документ од страна на Советот на општина Кочани, претставува единствен институционален документ кој како алатка за мерење на развојот на ромската заедница, се применува во сите институции и во сите сегменти од општественото дејствување.

Потреба од ЛАП за развој на ромската заедница во Општина Кочани

Потребата од изработка и имплементација на локални акциони планови, произлегува пред се како обврска од Стратегијата за вклучување на Роми и Декадата на Роми 2005 -2015, на што Р.Македонија во февруари 2005 година од страна на Собранието на РМ, стана потписничка на овој процес, од каде произлегуваат националните акциони планови, а потоа и националните оперативни планови.

Од друга страна, Локалната самоуправа Кочани, посебно истакнувајќи го периодот од последните локални избори 2009 година, континуирано се залага за брз и динамичен просперитет на ромската заедница со многу истакнати и признаени интервенции во сите сфери од надлежностите на Локалната самоуправа, по што се позиционира на подготовка и имплементација на развоен документ, кој ќе овозможи институционален пристап за решавање на проблемите во ромската заедница.

Локалната Самоуправа Кочани, во насока на ефикасно изработување на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 - 2015, соработува со граѓаните од локалната заедница, земајќи ги предвид сите нивни ставови и мислења, но исто така во делот на форумските расправи го почитува и мислењето на многу институции кои имаат особено значење во имплементацијата на овој документ.

Од друга страна, ценејќи ја потребата за афирмација на проблемите на ромската заедница, а во насока на квалитетна изработка и имплементација на локалните акциони планови за ромската заедница 2010 - 2015, Локалната самоуправа Кочани соработува со :

- Кабинетот на министерот без ресор (национален координатор за Декадата на Роми и стратегијата во Р.Македонија, за што е потпишан и меморандум за соработка.
- Релевантни државни институции - (одделение за имплементација на декадата за Роми и стратегијата) во рамки на Министерството за труд и социјална политика при Владата на Р.Македонија
- Други ресорни министерства и институции при Владата на Р. Македонија.

Демографски податоци / ромска заедница - Општина Кочани

Ромската заедница во Општина Кочани, се наоѓа на североисточниот дел од Општина Кочани, покривајќи поголем дел од улиците во согласност со 4-та урбана заедница, како и новоформираните делови кај Полатски пат и Колерски гробишта.

Согласно својата урбана поставеност, претставува заедница претежно населена со Роми, каде во целата територија на заедницата, граѓаните од ромската етничка група се застапени над 80% во просек, додека во поедини делови, заедницата е 100 % населена со Роми.

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

Во Р.Македонија, Ромите се застапени со 2,55% официјален податок, додека на територија на Општина Кочани, според последните официјални податоци од пописот 2002, Ромите се застапени со 5,13%.

За разлика од официјалните податоци, неофицијалните податоци кои произлегуваат од теренските истражувања и секојдневните активности на различни меѓународни и домашни организации, укажуваат дека Ромите во Кочани се застапени со околу 6 - 7% од вкупното население, односно изразено во бројки околу 2800 лица или околу 750 семејства.

Сите овие податоци претставуваат индикатор дека потребата од водење на реална статистика за ромската заедница е од највисок приоритет, при што треба да се посвети особено внимание за вклучување на соодветен број на Роми во сите органи на Општинската пописна комисија, за време на наредниот попис на населението во Р.Македонија.

Во Општина Кочани до моментот на усвојување на Стратегијата за развој на ромската заедница, сè уште не функционира комисијата за меѓуетнички односи, иако за тоа постои можност, но и потреба за побрза и поефикасна афирмација на проблемите во ромската заедница, како најбројна етничка заедница во Кочани.

Во рамки на општинската администрација до моментот на усвојување на Стратегијата за развој на ромската заедница, не се евидентирани вработени Роми (државни службеници).

Социо-економска состојба на Ромите во Општина Кочани

Согледувајќи го животниот стандард на Ромите во Општина Кочани, можеме да констатираме дека истите се соочуваат со сериозни социо-економски проблеми, кои негативно влијаат на процесот на ефикасна интеграција во општествените текови. Релевантната проценка на состојбата на социо-економската состојба на Ромите во Општина Кочани, пред сè, се базира на соодветна анализа на неколку приоритетни параметри, а кои се однесуваат на :

- Бројот на вкупно работоспособни невработени лица во Општина Кочани (активни баратели на работа), споредено со бројот на Роми, изразено во проценти.
- Вкупната бројка на вработени лица во јавната администрација во Општина Кочани и други тела во процесот на донесување на одлуки, споредено со застапеноста на Ромите во овој домен од општеството.
- Вкупниот број на вработени во приватниот сектор на локално ниво, споредбено со застапеноста на Роми, изразено во проценти.
- Вкупниот број на евидентирани корисници на социјална помош, изразено во проценти во сооднос со корисниците од ромската заедница во Општина Кочани.

Анализата на наведените податоци ќе ја даде најрелевантната состојба која се однесува на социо-економскиот статус на Ромите, притоа исто така ќе може да се извлечат и приоритетните дејствија, но и показатели и параметри кои ќе го мерат напредокот на заедницата во овој домен.

Според Центарот за вработување во Кочани, евидентирани се околу 7670 невработени лица заклучно со јуни 2010, при што во однос на етничката застапеност во оваа категорија се евидентирани следниве податоци:

792 невработени Роми, од кои 327 се жени.

Оваа бројка не ја отсликува ниту половината од вкупно евидентираните работоспособни лица Роми во согласност со релевантните податоци од терен, но сепак претставува индикатор врз основа на што ќе се мери напредокот во насока на евидентирање и на сите невработени и работоспособни лица Роми во Општина Кочани.

Застапеноста (вработеноста) на Ромите во јавниот и приватниот сектор во Општина Кочани е сведена на минимум, односно во овој контекст сè уште не постојат

Општина Кочани

“Раде Кратовче” бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

релевантни политики кои се насочени кон подобрување на оваа состојба, во согласност со потребите на заедницата во овој домен.

За оваа цел, во рамки на Локалната самоуправа ќе треба да се направат дополнителни напори со цел да се подобри соработката и довербата помеѓу приватниот сектор и Ромското население, преку програми овозможени од странски донации, како и буџетски интервенции од буџетот на Локалната самоуправа, во насока на поддршка на таквите програми.

Во рамки на институциите во јавниот сектор нема вработување на Роми во последните 15 години, со исклучок на Локалната самоуправа кои се однесуваат на едно вработување како државен службеник, при што истото место повеќе од една 1 (една) година е упразнето, како и неколку договорни вработување во делот на комуналните дејности, но и овде, за жал бројката на нововработени Роми е сведена на минимум во однос на вкупниот број на нововработени.

Во прилог - табела со информации кои ја покажуваат застапеноста на вработените во јавниот сектор во Општина Кочани:

	Локална самоуправа на Општина Кочани			Вкупно
	Именувани и избрани државни службеници во ЕЛС Кочани	Вкупно државни службеници	Вработен техн. персонал	
Македонци	2	61	6	69
Роми	0	0	0	0
Вкупно	2	61	6	69

* Со оглед на фактот дека за нормалното функционирање на работите во надлежност на Локалната самоуправа се ангажираат вработени по договор на определено време, при што Локалната самоуправа Кочани ќе води сметка во делот на договорни вработувања да ангажира Роми во сооднос 10/1.

	Институции во надлежност на Општина Кочани			
	Вкупно вработени во КЈП „Водовод“ Кочани		Вкупно вработени во ТППЕ – Кочани	
	Именувани	Редовни	Именувани	Редовни
Македонци	1	216	1	16
Роми	0	22	0	1
Вкупно	1	238	1	17

* Со оглед на фактот дека за нормално и навремено извршување на работните задачи на КЈП „Водовод“ Кочани, се ангажираат работници вработени по договор, КЈП водовод да води особено внимание при вработување на лица на определено време, со цел припадниците од ромската заедница да бидат соодветно третирани, во сооднос 10/1.

* Истотака во рамки на КЈП „Водовод“ Кочани, а со оглед на дејноста на компанијата и традиционалното учество на Ромите во овој сектор, да се води особено внимание на зачувување на принципот Ром за Ром, при што за овој принцип претпријатието ќе води евиденција.

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

* Во рамки на идните вработувања да води политика на рамномерно и соодветно распоредување на Ромите во сите сегменти и нивоа на компанијата, во согласност со принципот на стручност и компететност.

	Институции во надлежност на Општина Кочани основни општински училишта							
	Имену вани	Стручна служба	Наставе н кадар	Тех. персонал	Имену вани	Стручна служба	Наставе н кадар	Тех. персонал
Македонци								
Роми	0	0	0	0	0	0	0	0
Вкупно								

	Институции во надлежност на Општина Кочани средни општински училишта							
	Имену вани	Стручна служба	Наставе н кадар	Тех. персонал	Имену вани	Стручна служба	Наставе н кадар	Тех. персонал
Македонци								
Роми	0	0	0	0	0	0	0	0
Вкупно								

	Институции во надлежност на Општина Кочани детски градинки и други установи							
	Имену вани	Стручна служба	Наставе н кадар	Тех. персонал	Имену вани	Стручна служба	Наставе н кадар	Тех. персонал
Македонци								
Роми	0	0	0	0	0	0	0	0
Вкупно								

Врз основа на наведените потадоци, се констатира дека во доменот на вработување на Роми е неопходна брза и промислена интервенција за вработување во Локалната самоуправа, но и во одредени институции во надлежност на државата, кои се оценуваат како највисок приоритет за развојот и интеграцијата на ромската заедница, и тоа:

- Центар за социјални работи – Кочани
- Фонд за здравство – Кочани
- Општа болница – Кочани
- Центар за јавно здравје - Кочани
- Матична служба - Кочани
- Агенција за вработување – Кочани
- Агенција за катастар на Општина Кочани
- Централен регистер - Кочани

За ефикасно постигнување на оваа цел, Локалната самоуправа Кочани, а во соработка со сите релевантни фактори од ромската заедница и претставници од институциите кои се погоре наведени да се формира **советодавно тело, односно помали работни групи**, со кои ќе раководи Градоначалникот на Општина Кочани, со цел да се обезбедат и пополнат систематизирани места наменети за Роми во наведените институции.

Во прилог - табеларен приказ на состојбата со вработување на Роми и во овој домен:

	Институции во надлежност на државата			
	Државни службеници	Стручни вработувања согласно закон за	Технички персонал вработени согласно закон за работни	Вкупно

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

	работни односи		односи		
	Македонци	Роми	Македонци	Роми	
Центар за социјални работи		0		0	0
Агенција за вработување		0		0	0
Фонд за здравство		0		0	0
Општа болница Кочани		0		1	2
Центар за јавно здравје		0		0	
Матична служба		0		0	
Агенција за катастар на недвижности на Општина Кочани		0		0	
Централен регистар канцеларија Кочани		0		0	
Вкупно		0		1	3

Процент на застапеност на Роми во институциите во надлежност на државата = 0.020 %
Процент на учество на Ромите во Општина Кочани = мин...5,13 %.

И покрај фактите дека проблематиката на Ромите во делот на вработувањето недоволно е вклучена во процесот на вработување во општина Кочани, обратно пропорционално се изразени процентите кои ја отсликуваат социјалната положба и сиромаштијата.

Во најголема мера, основната егзистенција на граѓаните од ромската заедница се остварува преку правото на социјална помош, при што според Центарот за социјални работи во Кочани се евидентирани околу 1350 корисници(семејства) на социјална помош, заклучно со месец јуни 2010 година, од кои околу 390 семејства се корисници од ромската заедница, што претставува околу 28 % од сите корисници на локално ниво, односно околу 70 % во ромската заедница се корисници на социјална помош.

Во овој контекст потребно е да се спомене и фактот дека постојат голем број на семејства од ромската заедница кои од различни причини не можат да го остварат своето право на социјална помош, како и други бенефиции од социјален карактер во надлежност на државата, бидејќи поради несоодветно информирање за обврските во однос на доставување на документи или други проблеми, го губат правото на социјална помош помеѓу 6 – 12 месеци.

Според последните теренски информации оваа бројка континуирано варира помеѓу 20 - 40 семејства, а во одредени временски периоди, најчесто во летните периоди, оваа бројка надминува и до 50 семејства кои го изгубиле правото на социјална помош.

Дополнување на основните егзистенцијални потреби на ромското население, се остварува и од активности со продажба на различни производи на пазар.

Во овој домен недостасуваат конкретни активности за едукација за бизнис организирање на Ромите, од каде дополнително произлегуваат проблеми со законската регулатива и стручните служби кои ја извршуваат својата работа.

Локалното население од ромската заедница што се занимава со таква дејност во најголема мера не е целосно легализирано согласно законската регулатива.

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

Според последните податоци околу 40 семејства Роми остваруваат егзинстенција на овој начин.

Според анализите од терен се констатира дека околу 20 - 30 семејства имаат потенцијал својот нелегален бизнис да го трансформираат во легален семеен бизнис, за што се неопходно програми со кои овие лица ќе се едуцираат и охрабрат да започнат таква постапка.

Медиумско покривање

Во рамки на медиумското покривање во ромската заедница мораме да ја истакнеме потребата од формирање на локален медиум, чија примарна целна група ќе биде локалната ромска заедница во општината, со тенденција на регионализација.

Сметаме дека ромската заедница во општина Кочани, со приближно 3.000 жители заслужува поголема афирмација во овој домен.

Исто така во овој домен на медиумското покривање, Ромската заедница изразува благодарност на сите локални пишани и електронски медиуми, за нивниот фер и коректен однос, при информирање за проблемите и потребите на заедницата.

Токму поаѓајќи од фактот дека во овој домен постои можност за соработка, во рамки на оваа Стратегија, Општината ќе се заложува за реализација на потребата од формирање на ромска редакција во еден од локалните медиуми со кој ќе се овозможи соработка, односно ромска редакција во локалните пишани и електронски медиуми во Општина Кочани.

Образование за Роми

Образованието како еден од најбитните сегменти во процесот на интеграција на Ромите, подолго време стагнира, без посебно значаен прогрес во нагорна линија, бидејќи во последните 15 години во рамки на институциите надлежни за образование не се забележуваат некакви применети политики кои ќе имаат влијание кон специјалните потреби на Ромите во делот на образованието.

Сепак, за мотивација на овој интегративен и многу важен сегмент во процесот на интеграција на Роми, даваат Ромските НВО-а, кои во рамки на своите капацитети и можности, а во соработка со различни домашни и меѓународни институции.

Согледувајќи ја ретроспективата на настани во овој домен, согласно показателите од последните 10 години, охрабрува податокот дека секоја година процентот на новозапишани ученици Роми се постепено се зголемува, исто така се зголемува бројот на ученици Роми во средно образование, а по повеќе од 15 години стагнација, во Општина Кочани има запишани Роми студенти.

Улогата на надлежните институции во овој момент сè уште не е на потребното ниво, но во последните две години се забележуваат активни мерки кои позитивно се прифатливи од учениците Роми.

Посебно се истакнува податокот дека од програмата за стипендирање на ученици во средно образование во општина Кочани, Ромите учествуваат во сооднос со 5/1, а додека во делот на стипендирање на високото образование, Ромите учествуваат во сооднос со 15/1, за што Општината треба да води сметка оваа практика да продолжи во континуитет.

Моменталната состојба на учениците Роми е сведена на следново:

Во рамки на проектот инклузија на деца Роми во општинските градинки, а во соработка со МТСП на Р.Македонија и Општина Кочани, и РЕФ (Ромскиот едукативен фонд), опфатени деца Роми во претшколска возраст.

Оваа проектна активност претставува добра основа за воведување на овој позитивен пример во рамки на локалните политики, при што ќе се води сметка за

Општина Кочани

„Раде Кратовче“ бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

континуирано зголемување на опфатените деца во слични проекти, но и нивна распределеност во повеќе градинки во општина Кочани.

Во основното образование заклучно со учебната 2010 - 2011, се евидентирани околу 280 ученика Роми, распределени во 4 основни училишта во Општината, од кои околу две третини во училиштето „Раде Кратовче“.

Опфатот на ученици Роми во образовниот процес во основното образование, е сведен на околу 75 - 85 %.

Во овој сегмент посебно загрижува појавата на осипување, за што Локалната самоуправа во соработка со основните училишта и родителите на учениците Роми, ќе работи на заеднички активности за елиминирање на оваа појава.

Останати проблеми кои влијаат на нормалното образование и воспитување на децата Роми, а за кои неопходни се брзи интервенции се:

- **Свеста на родителите**, односно уште треба да се работи со родителите, при што ќе им биде укажана важноста за образование, но исто така и информации согласно законската регулатива, кои ќе им помогнат во процесот на градење на своите лични ставови за образование, но исто така и активности со кои ќе се придонесе за поголема доверба и вклученост на сите засегнати страни.
- **Потребата од вклучување на родители Роми во управувачките органи на образовните институции.** Во овој период, во ниту една образовна установа нема вклучен претставник од ромската заедница.
- **Немањето посебни специјални програми** кои ќе бидат креирани со цел да се овозможи навремена образовна ресоцијализација и напредување на деца кои не се опфатени во редовната настава до 9 -10 годишна возраст.
- **Социјална поддршка на учениците Роми и нивните родители** во насока на :
 - Дообезбедување на комплетната потребна опрема и организирани акции за обезбедување облека за деца (за најсиромашните евидентирани семејства)
 - Поддршка при обезбедување на комплетна документација за лична идентификација.
 - Финансиска поддршка за учениците Роми во средното образование, за обезбедување на соодветна опрема и потребни материјали.

Во средното образование се опфатени вкупно 52 ученика Роми, што претставува опфат од околу 50 % од младите Роми на соодветната возраст.

Во овој домен мора да се работи многу поинтензивно, со вклучување на сите надлежни институции, бидејќи бројките не даваат надеж дека ромската заедница брзо ќе се интегрира во општествените текови.

Во делот на високото образование, може да се истакне дека уште овој сегмент од образовниот процес за ромската заедница е табу тема, каде се вкрстуваат две битни пречки и тоа:

- традицијата на Ромите и нивната склоност кон семејството;
- сиромаштијата на Ромите и скапото образование во овој домен.

За подобрување на оваа состојба неопходно е континуирана работа со сите засегнати страни, со цел младите Роми правилно да се насочат кон патот на интеграцијата.

Она што посебно се препорачува во оваа Стратегија е воочување на потребата од поефективно стипендирање на студенти Роми од Буџетот на општината, посебно наменети за студенти.

Во овој домен се истакнува потребата од соработка на Локалната самоуправа Кочани со институции од други сектори, со цел да се овозможи буџет за поголема поддршка наменета за студенти Роми.

Комунална инфраструктура и домување

Комуналната инфраструктура, односно улиците и пристапните патеки, канализацијата и водоводот се значително нарушени, односно во голема мера нефункционални, кои не ги задоволуваат основните потреби на ромската заедница.

Во овој домен мора да се истакне фактот дека во последните 15 години не е забележана изградба на ниту еден единствен објект во делот на комуналната инфраструктура, со исклучок е изградбата на канализација во месноста Полатски пат, која е изградена во соработка со ромските невладини организации.

Во овој домен неопходни се итни активности во насока на креирање на програми, односно примена на локалните акциони планови, сè со цел таквата состојба да се промени.

Во рамки на локалните акциони планови се направени сите потребни анализи, како и приоритизирање на потребните оперативни дејствија со цел со реализација на конкретни проекти да се започне уште од 2010 година, кои ќе бидат во согласност со јавните политики во овој домен во рамки на програмите на ЕЛС Кочани.

Во делот на домувањето, односно обезбедување на соодветно домување на семејства кои се социјално загрозени, посебен проблем претставуваат населените семејства во објектот Стара касарна, но и уште 15 -20 семејства кои исто така немаат никакакви услови за домување и практично се на улица.

За оваа цел, Општина Кочани, согласно своите надлежности и можности, мора да посвети поголемо внимание со цел да се зголеми и афирмира интересот за решавање на таквите проблеми на домашно и меѓународно ниво.

Урбанистичко планирање

Урбанистичкото планирање, како посебен сегмент во развојот на ромската заедница, претставува проблем кој во идниот период треба да го добие своето место во активностите на Локалната самоуправа во оваа сфера, со исклучок е интервенцијата и иницијативите на ромските НВО-а, од каде произлегуваат измените на ГУП и ДУП во м.в. Колерски гробишта.

Особено внимание треба да се посвети на веќе постојните дивоградби во ромската заедница, односно во овој контекст да се направат сите потребни активности со цел да се помогне на населението за овозможување услови за легализација на нивните градби.

Исто така многу значајна компонента во овој домен претставува соработката со населението во насока на елиминирање на појавата на диво градење и во овој контекст посебно да се напомене бескомпромисната борба против оваа појава, која се однесува на сите новоизградени објекти.

Во овој домен неопходни се брзи интервенции, во насока на планирање на границите на заедницата, при што предвид ќе се земат сите параметри и потреби за наредните 10 години.

Потребни се приоритетни измени и дополнувања на ДУП во месноста „Колерски гробишта“ со цел да се создадат услови за легализација во согласност со престојниот закон за легализација на нелегални објекти, потребни се урбанистички активности за утврдување на границите од северната страна (Фабрика за вода), потребни се измени во делот на урбаните зони во ромската заедница, како и иницијативи за вклопување на објекти кои се наоѓаат во урбаните делови на заедницата, а се постари од 30, односно 40 години, со цел да бидат предмет на понатамошна легализација.

Здравство и здравствено осигурување

Здравството во однос на припадниците на Ромската заедница, сè уште претставува тешко достапна услуга за Ромите, иако во поглед на унапредување на овие услуги државата прокламира различни проекти.

Со оглед на фактот дека здравството е во надлежност на државните институции, во овој дел не се остава премногу простор за локално дејствување, но секако во рамки на надлежностите на здравствените установи, можни се некви активности, кои пред сè ќе придонесат за поквалитетно здравство кај ромската популација, но и за подобро информирање на Ромите во поглед на услугите кои се достапни на локално ниво.

Во рамки на локалните активности кои се однесуваат на здравството, пожелно би било да се организираат теренски активности од посебни тимови што ќе работат на терен со цел да ги поттикнат припадниците од ромската заедница, посебно жените и децата, со цел навремено да се јавуваат на редовни прегледи и вакцинации.

Во овој домен се истакнуваат напорите дека бројките се подобруваат од минато, но се констатира дека сè уште не се на посакуваното ниво.

Посебно се истакнува потребата од подигнување на свеста на жените Ромки за редовни посети на гинеколог, активности во насока за превенција на ракот на дојката, а во овој контекст и соодветна поддршка на корисниците.

Исто така во рамки на локалните активности во делот на здравственото осигурување, потребно е да се направат дополнителни напори за информирање на ромската популација за сите законски дејствија во овој домен, но исто така се потребни дополнителни напори во поглед на обезбедување на здравствено осигурување за сите припадници од ромската заедница во Општина Кочани.

Во овој период, поради различни причини помалку од 4% од вкупната популација на Ромите не добиваат здравствено осигурување, при што овој проблем создава дополнителни потешкотии во животниот стандард на Ромите во Кочани.

Култура и религија

Ромската култура со својата разноликост и традиционално минато кое се пренесува преку многу генерации и периоди во историјата, преку различни манифестации делумно се негува и во нашата општина.

Во Р.Македонија се прават напори во делот на јакнење на културните вредности на Ромите, но сепак тие активности не се доволни за целосна и ефикасна промоција, а уште помалку постои можност за поддршка на субјекти кои можат и знаат да ја негуваат ромската култура.

Во Општина Кочани, иако Ромите се најбројна немнозинска заедница, кои се секако дел од секојдневието во општествените текови, за жал, ромската култура и младите Роми недоволно се застапени, односно не се доволно буџетски покриени.

Проблемот за оваа појава треба да се бара во самите општински структури надлежни за оваа дејност, бидејќи недоволно се посветува внимание за зачувување и негување на ромската култура, а од друга страна проблемот за недоволната афирмација на културните вредности на ромската заедница, треба да се бара и кај самите Роми, бидејќи сè уште не постои релевантна организација, компетентни лица или добро организирана група која пред сè има релевантни познавања во овој домен, и која знае да ја наметне потребата од афирмација на ромската култура во рамки на политиките што се спроведуваат на локално ниво.

Во Општина Кочани најчесто се забележуваат некои аматерски фолклорни групи, кои својата работа ја насочуваат пред сè на учење на ромските народни ора, додека богатиот спектар на ромскиот фолклор, знаетството, ромски ансамбли, театарот и глумата, како и други културни вредности во голема мера се изоставени.

Општина Кочани

„Раде Кратовче“ бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

Во Општина Кочани се одбележуваат следниве манифестации и празници, наменети за Ромите:

- 8 Април – Светскиот ден на Ромите (официјален празник);
- Ѓурѓовден – празник на Ромите (во Општина Кочани не се посветува многу внимание од аспект на религиозни принципи).

Во рамки на општинските манифестации, Ромите се вклучуваат во манифестацијата „Денови на оризот“, а додека од аспект на одбележување на верски празници, Општина Кочани треба да посвети особено внимание на активности по повод двата Бајрами (Рамазан и Курбан Бајрам).

Ромите во најголема мера се припадници на Исламската вероисповед, за што своите верски обичаи ги извршуваат во „Дуди Анам“ Џамијата во Општина Кочани.

Џамијата „Дуди Анам“ во Кочани, според расположливите информации е стара околу 160 години, која за жал на постоечката локација е сè уште неурбанизирана, односно не е вклопена во ДУП на Општина Кочани.

Во делот на поддршката на активности во Општина Кочани постојат и муслимански гробишта, каде Ромите ги извршуваат своите погребални потреби.

Во овој домен се потенцира и фактот дека муслиманските гробишта не се одржуваат и за истите не се направени развојни програми за проширување на постојното расположливо земјиште, кое ќе биде наменето за таква дејност, односно обезбедување на друга соодветна локација која ќе биде уредена од страна на Локалната самоуправа Кочани. Ова е од причини што досега не е покажан интерес од Исламската верска заедница да се уреди начинот на управување со муслиманските гробишта, кој подразбира и одредени давачки поврзани со управувањето на гробиштата, а кои треба да бидат на товар на граѓаните од муслиманската вероисповед.

Во овој домен Локалната Самоуправа, заедно со претставниците од Исламската верска заедница имаат обврска во најбрз рок да направат напори со цел да се изнајдат решенија за проблемите со Локални муслимански гробишта, како и проблемите со урбанизацијата на Џамијата во општина Кочани.

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

I I дел Други прилози

Анализа на проблеми

Во овој документ се опфатени ставовите на граѓаните од ромската заедница и другите субјекти кои учествуваа на работните средби, како фокус групи за идентификација на приоритетни проблеми во заедницата, при што се дефинирани следните проблеми и области на делување:

1. Комунална инфраструктура

- * Неодбележани (непробиени), неасфалтирани, односно калливи улици во ромската заедница согласно ДУП на Општина Кочани.
- * Нефункционални асфалтни површини кои се стари и по 30 години без никаква санациона активност.
- * Немање на доволно колектори за одвод на канализациони води од ромската заедница кон колекторите во градското подрачје.
- * Нарушена и нефункционална канализациска мрежа без посебна санациона програма.
- * Нема никаква канализација во места кои се густо населени.
- * Нема доволно притисок на вода во средната и високата зона во ромската заедница („Славчо Стоименов“, дел од Митко Беќарски“ и „Шукри Шаин“ и „Стамен Манов“).
- * Нема никакви спротско рекреативни објекти за децата Роми и програма за нивно одржување.
- * Нарушена животна средина (нема континуирано одржување на чистотата во ромските заедници).

2. Урбанизам и домување

- * Нелегални вселувања на семејства во објекти во државна сопственост.
- * Недефинирани урбанистички граници во ромската заедница (Колерски гробишта и Полатски пат) со цел вклопување на постојните дивоградби во ДУП.
- * Голем број на нелегални градби во ромската заедница, кои се постари од 30 години, вклопени во ДУП, без комплетна документација.
- * Скапи плацеви кои се продаваат на територија на ромската заедница, а кои се третираат како плацеви на атрактивни локации (недоволно лобирање од страна на локалните власти во таа насока).

3. Образованието за Роми

- 3.1. Незаинтересирани родители за образование на децата Роми
- 3.2. Голем број неписмени родители
- 3.3. Неорганизирани родители за вклучување во процесот на донесување на одлуки и во управувачките органи во училиштата
- 3.4. Немање програми за опфат и образовна ресоцијализација и интеграција на децата кои не посетуваат настава
- 3.5. Концетрирање на децата во едно или две училишта (лоша распределба и непочитување на правилниците за распределба од страна на родителите и училиштата.
- 3.6. Мал број ученици се запишуваат во средно образование
- 3.7. Одредени облици на дискриминација и предрасуди во процесот на запишување на ученици Роми и во самиот процес на школување
- 3.8. Осипување од редовната настава за учениците од основно и средно образование
- 3.9. Мал број студенти Роми во Општина Кочани.
- 3.10. Немање на фонд за студенти Роми.

3.11. Нема ставка во општинскиот буџет - образование за Роми.

3.12. Недоволно познавање на интеркултурните разлики помеѓу наставничкиот персонал и родителите Роми

4. **Вработување на Роми**

Застапеноста во државните институции апсолутно не кореспондира со бројот на застапеност на Роми во Општина Кочани, односно бројот на вработени Роми во државните институции е нула.

Застапеноста на вработени Роми во Локалната самоуправа е исто така нула – од вкупно 83 вработени нема ниту еден вработен Ром, додека од вкупно 20 вработени по договор вкупно се ангажирани 4 лица по договор, од кои 1 лице како дел од општинската администрација и 3 лица хигиеничари.

Застапеноста во другите институции во надлежност на Локалната самоуправа Кочани е истотака сведена на нула, односно во моментот е вработен само еден пожарникар кој се подготвува за пензија.

Застапеноста на Роми во рамки на КЈП „Водовод“ во делот на раководните структури е нула. Сите вработени Роми во оваа организација се комунални работници од кои најголем дел немаат решен статус.

Застапеноста на Роми во јавните и локални здравствени институции е сведена на минимум, односно 2 лица од кои 1 медицинска сестра и 1 лице стражар.

Немање доволно соодветен кадар со цел конкурентност на пазарот на трудот.

Недоволно се применува начелото за правична застапеност во секој сектор. (Надлежните институции не се заинтересирани за подобрување на оваа состојба).

Дискриминација и предрасуди на Ромите во процесот на вработување на Роми во бизнис секторот.

Немање соодветни механизми за активно вработување на Роми во капацитетите на бизнис секторот (во секоја поголема фирма вработување по еден Ром, со исклучок на конфекциите).

Недоволна информираност и транспарентност во процесот на информирање за младите Роми.

Здравство

Недоволна информираност за правата на пациентите во делот на здравствените услуги и недоволна информираност за законската регулатива во делот на здравственото осигурување.

5.1. Незаинтересираност на различните групи пациенти од ромската заедница за вклучување во редовните бесплатни прегледи, организирани од државата.

5.2. Недоволна заинтересираност во делот на имунизацијата на деца.

5.3. Немање на соодветни програми за теренска работа на медицинските работници во ромската заедница.

5.4. Исклученост на жената Ромка од здравствениот систем.

Анализа на состојбата (SWOT)

Во овој документ се анализирани состојбите врз основа на внатрешните и надворешните фактори на влијание, споредбено со капацитетите на заедницата.

<u>Внатрешни фактори</u>	<u>Наворешни фактори</u>
<p><u>Јаки страни</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Мотивирани и едуцирани млади Роми, подготвени за соработка.• Оформени и организирани облици на политичко и општествено дејствување.• Искусни активисти Роми, кои можат да лобираат и да ја застапуваат ромската заедница во Кочани	<p><u>Можности</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Изразена декларативна поддршка од страна на ЕЛС Кочани• Поддршка од други релевантни институции• Постојни документи од кои произлегува обврска за интеграција на ромската заедница.• Владини институции кои се грижат за развојот на ромската заедница
<p><u>Слаби страни</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Недоволно стручен и конкурентен кадар во заедницата.• Голема неинформираност и незаинтересираност за колективно решавање на проблемите.• Поделба во помали групи со цел задоволување на потреби на поединци.• Недоволно вклучени лица Роми во процесот на донесување на одлуки.	<p><u>Закани</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Промена на политиката на локалната самоуправа во однос на ромската заедница• Недоволно лобирање на надворешните фактори• Неусвојување на ЛАП и Стратегијата за развој на ромската заедница во Општина Кочани.• Нестабилно општествено функционирање во ситуација на кризи и сл.

Анализа на околината на дејствување (Политички, Економски, Социјални и Технолошки)

ПЕСТ АНАЛИЗА

Политички опкружувања на заедницата

- Постојното, но несоодветно политичко дејствување.
- Постојните облици на месно самоорганизирање, на кои е потребна дополнителна политичка и стратегиска едукација.
- Нереално искористување на политичките можности на ромската заедница.
- Неспособност да се организираат политичките лидери во заедницата во една група, поради застапување на интересите на заедницата.
- Нереално, недоволно афирмирање на политичките капацитети пред другите политички структури во општеството, при што се остава можност за манипулација.

Економски влијанија

- Минимално учество на Ромите во економскиот живот.
- Изразена дискриминација на Ромите бизнисмени во бизнис секторот.
- Недоволна информираност и едукација кај Ромите бизнисмени за пристапување кон фондовите за развој од страна на државата и други институции.

Социјални влијанија

- Процентот на социјални случаи Роми е пет пати поголем од процентот на учеството на Ромите во општина Кочани.
- Сиромаштија до супстандарни услови на живеење.
- Ниско образование и ниска стручна подготвеност за поголема конкурентост на пазарот на трудот.
- Дискриминација и предрасуди
- Преголема невработеност во сите сектори и тотална исклученост на Ромите во јавниот сектор
- Недоволна културна афирмација и вклученост во општествените текови.
- Исклученост и немотивираност на младите Роми за самоорганизирање и застапување.

Технолошки (техничко-технолошка подготвеност за дејствување во околината) влијанија

- Постои изградена техничко-технолошка инфраструктура за вклучување на заедницата (интернет, телефон).
- Комуналната инфраструктура не дозволува особен напредок на заедницата во овој домен.
- Помала група Роми имаат основни информатички познавања и користат соодветна и модерна техника.
- Поголем дел од младите Роми имаат пристап до интернет, но несоодветно го користат.
- Значителен дел од младите Роми имаат пристап до компјутер преку локални интернет продавници или имаат свој приватен компјутер.
- Се склади трендот во напредокот на информатичкото општество во ромската заедница.
- Немање можност за вклучување во образовниот процес во делот за јакнење на капацитетите на младите Роми во техничко-технолошкиот сектор. Не им се дава шанса за продолжување на своето техничко и технолошко обучување.

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

III дел

Рамка на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 – 2015

Процес на изработка и опфат на проблеми во заедницата

Стратегијата за развој на ромската заедница во Општина Кочани 2010 – 2015, од каде произлегуваат и Локалните акциони планови се подготвени врз основа на соодветна одлука, донесена од страна на Советот на општина Кочани, при што се назначува одговорно лице од општинската администрација за изработка и имплементација на Локалните акциони планови, кој има за обврска да ги изработи истите, да даде препораки за нивно имплементирање и да ги развива потребните програми во согласност со ЛАП.

Стратегијата и Локалните акциони планови (ЛАП) мора да бидат во согласност со политиките на Владата на Р.Македонија во делот на имплементација на националните оперативни планови, но и во строга корелација со политиките на Локалната самоуправа во делот на развојните програми кои се однесуваат на ромската заедница.

Стратегијата и ЛАП за развој на ромската заедница во Општина Кочани, ги тангираат проблемите и потребите на граѓаните од ромската етничка заедница на територија на целата општина, односно граѓаните кои живеат во територијата на ромската заедница, а не се припадници на ромската етничка група.

Во рамки на ЛАП, конкретни дејствија (активности), кои произлегуваат како приоритети за развој на ромската заедница, ќе се остваруваат во соработка со сите релеванти субјекти и физички лица од заедницата, во насока на ефикасно искористување на сите расположливи ресурси за општо добро на заедницата.

Составен дел на ЛАП за развој на ромската заедница во општина Кочани се :

- ЛАП за комунална инфраструктура, домување на Роми и урбанистичко планирање на заедницата 2010 – 2015;
- ЛАП за образование на Роми 2010 – 2015;
- ЛАП за вработување на Роми 2010 - 2015 (вклучува план за подобрување на застапеноста на Роми во државните институции, Во институциите во надлежност на единицата на Локалната самоуправа и во приватниот бизнис сектор)
- Анекс бр 1. Годишен План на активности за промовирање и негување на ромската култура, спорт и религија.
- Анекс бр. 2. Годишен План на активности за општествена интеграција на жената Ромка.
- Анекс бр. 3. Годишен План за здравство, здравствена заштита и социјална помош за Роми.

ЛАП за развој на ромската заедница 2010 – 2015, ќе се спроведуваат преку конкретни краткорочни и среднорочни програми во рамки на секој ЛАП, поделени во два периоди на имплементација, и тоа:

- Планирање, изработка и имплементација од 2010 – 2012.
- Планирање, изработка и имплементација од 2013 – 2015.

Процесот на мерење на постигнатите резултати ќе се спроведува на краткорочни периоди, односно секоја година во вториот квартал од годината, согледувајќи ги сите извештаи на постигнати резултати и спроведени активности од ЛАП.

Ќе се води лист за Евиденција на променети индикатори согласно имплементацијата на стратегијата и ЛАП за ромска заедница во Општина Кочани, кои понатаму ќе бидат објавени на официјалната веб-страница на Општина Кочани.

Цели на Стратегијата за развој на ромската заедница и ЛАП 2010 – 2015 на Општина Кочани

На Стратегијата за развој на ромската заедница 2010 – 2015, односно на ЛАП во Општина Кочани, треба да се гледа како на документ кој продуцира афирмативна акција, кој ќе треба да се применува без разлика на постојната регулатива која се однесува на потребата од заштита на интересите на националните малцинства.

Главната цел на стратегијата и ЛАП за развој на ромската заедница е да ги промовираат, развиваат и интегрираат Ромите во Општина Кочани во општествени и економски текови.

Истовремено, ЛАП за развој на ромската заедница во Општина Кочани, ќе треба да одговора и на реалните потреби, проблеми и приоритети на ромската заедница во општината и да доведе до некаков избалансиран и одржлив пристап во процесот на донесување на одлуки, во согласност со легално загарантираните човекови права и политиката на државата во таа насока.

Мирната коегзистенција, но и интеграцијата, ќе се обезбеди преку подобрување на социјалната позиција на Ромите во Општина Кочани, овозможување на еднаков пристап кон постојните можности, афирмирање на принципот на позитивна дискриминација, како и развивање на идентитетот и културата на ромската заедница во општина Кочани.

Врз основа на погоре наведеното ги истакнуваме генерални цели на Стратегијата за развој на ромската заедница 2010 – 2015 во општина Кочани, и тоа :

- Остварување на севкупна интеграција и прифатеност на Ромите во Општина Кочани преку активно вклучување во процесот на донесување на одлуки и креирање на јавни политики.
- Овозможување еднаков пристап кон постојните можности во сите сегменти на надлежностите на Локалната самоуправа Кочани, но и лобирање за еднаков пристап кон надлежностите на институциите кои се во државна надлежност.
- Креирање на план за намалување на сиромаштијата кај Ромите во општина Кочани во рамки на буџетските политики на општината.
- Креирање на применети политики за намалување на разликите во образованието, помеѓу ромското и неромското население во општина Кочани.
- Намалување на сите неприфатливи разлики (јазови), во однос на ромското со неромското население во Кочани.

Актери во реализацијата на ЛАП 2010 – 2015

Стратегијата за развој на ромската заедница во Општина Кочани 2010 – 2015 година, претставува документ во кој не е доволно вклучување само на Локалната самоуправа Кочани, туку од креирањето, односно определувањето на стратешките приоритети на заедницата, па сè до имплементацијата на ЛАП кои произлегуваат токму од оваа стратегија, императив е да учествуваат Владата на Р.Македонија, преку националните програми за спроведување на декадата на Роми и во таа насока поддршката до општините, другите државни институции согласно надлежностите, а кои се однесуваат на ЛАП (здравство, образование, социјала итн...), домашните и меѓународните фондации и институции, преку креирање на финансиски програми за поддршка на активностите на ЛАП, локалните невладини организации, со посебен акцент на ромските невладини организации, бизнис секторот, политичките партии и секако, секој поединец кој изразува желба и способност да придонесе кон подобрување на ромската заедница во општина Кочани.

Преку погоре наведеното ќе се интензивираат сите форми на донесување на одлуки преку транспарентен процес, при што како финален производ ќе произлезе дека

Општина Кочани

“Раде Кратовче” бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

Ромите како етничка група, имаат свој документ, врз основа на кој ќе ги остваруваат своите права како рамноправни граѓани во општина Кочани.

Преку сите овие елементи ЛАП за развој на ромската заедница во општина Кочани 2010 – 2015, добиваат дополнителна вредност и легитимитет, а со тоа и шанси за поуспешна имплементација.

Се очекува дека сите инволвирани страни ќе ја поделат одговорноста во реализацијата на ЛАП за развој на ромската заедница во Општина Кочани.

Улогата на ЕЛС во имплементацијата на ЛАП 2010 – 2015

Со оглед на фактот дека најголем дел од проблемите на Ромите, најакутно се манифестираат во контекст на надлежностите на Локалната самоуправа, најразбирливо е дека успешноста на имплементацијата на ЛАП првенствено е условена од нивото на вклученост на Локалната самоуправа.

Локалната самоуправа на Општина Кочани, во процесот на имплементација на ЛАП е носечка институција на стратегијата и Локалните акциони планови за развој на ромската заедница во Општина Кочани 2010 - 2015.

ЕЛС на Општина Кочани, согласно потребата од брз и динамичен развој на ромската заедница, но и поради потребата од дополнување на обврските кон процесот од Декадата на Роми 2005 – 2015, пристапува кон изработка на ЛАП, кои ќе одговараат на реалните потреби на заедницата во Општината и кои се во согласност со националните акциони планови за имплементација на декадата и Стратегијата за Роми.

ЕЛС Кочани во согласност со одлука од страна на Советот на општина Кочани, назначува лице од општинската администрација кое е надлежно за изработка и имплементација на ЛАП.

Локалната самоуправа Кочани, во процесот на изработка и реализација на активностите од ЛАП континуирано соработува со сите институции и физички лица од Општина Кочани, кои имаат надлежност при имплементацијата на ЛАП, при што во таа насока ја развива комуникацијата и соработката со сите инволвирани страни.

За ефикасна имплементација на ЛАП, Општина Кочани согласно активностите од ЛАП креира буџетска ставка, за имплементација на ЛАП во рамки на буџетот на Општина, со која ќе управува Градоначалникот на Општина Кочани.

Улогата на ромските невладини организации

Во последната декада, како на територија на Р.Македонија, така и во Општина Кочани се основаат и работат ромски невладини организации, кои практично ја покриваат целата територија на ромската заедница во Општината, но исто така се активни чинители на севкупното општествено развивање во сите сегменти од општественото живеење.

Во поглед на имплементацијата на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 – 2015, ромските невладини организации се всушност вторите насители (односно индиректни креатори – имплементатори) на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 – 2015.

Ромските НВО-а, со оглед на нивните континуирани активности кои ќе бидат насочени кон исполнување на активностите од ЛАП, континуирано ќе соработуваат со органите на ЕЛС надлежни за имплементација на ЛАП.

Ромските НВО-а, во секое време ќе имаат пристап до информации кои ќе се однесуваат на конкретните дејства од активностите на ЛАП, со цел да придонесат во процесот на затворање на финансиската конструкција за реализација на различните активности од ЛАП, при што преку соодветни правни акти, потпишани помеѓу Локалната самоуправа и ромските невладини организации, ќе бидат носители на конкретни проекти во согласност со ЛАП.

Општина Кочани

“Раде Кратовче” бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

Во Општина Кочани постојат две локални ромски невладини организации, кои имаат минимална екипираност и подготвеност да дејствуваат во заедницата.

Улогата на Владата на Р.Македонија

Владата на Р.Македонија е официјалниот потписник на Декадата и Стратегијата за Роми 2005 – 2015 година, од каде произлегуваат националните акциони планови ЛАП за ромската заедница, при што истите понатаму се обврска да се донесат на локално ниво, согласно потребите и проблемите на локалната заедница.

Поаѓајќи од овој факт, Владата во рамки на овој процес, основа неколку клучни органи, преку кои се води сметка за целосната имплементација на Декадата, но исто така преку овие органи, обезбедува национални програми во согласност со препораките, но и потребни средства за реализација на тие програми.

Во рамки на Владата на Р.Македонија постои министер без ресор кој е национален координатор на декадата и стратегијата за Роми, додека во рамки на министерството за труд и социјална политика, функционира одделение за имплементација на Декадата на Роми.

Во последно време охрабрува фактот дека во рамки на другите министерства, како раководители на клучни одделенија кои не се однесуваат само на ромската проблематика се вработени претставници од ромската заедница, како и заменици министри и други функционери.

Онаа што во целост ја креира и оправдува улогата на Владата на Р.Македонија е фактот дека како официјален носител на процесот на декадата на Роми, неминовно за успешна имплементација и постигнување на соодветни резултати, потребно е соодветно буџетирање, односно одвојување на доволно финансиски средства за успешно завршување на активностите од Декадата на Роми 2005 – 2015 година.

3.4. Улогата на меѓународната заедница

Согледувајќи ја потребата од брзо дејствување во ромската заедница за подобрување, односно промена на моменталната ситуација, исто така надградувајќи се на импулсот на многуте иницијативни во овој контекст на регионално ниво, меѓународната заедница го иницира процесот наречен Декада на Роми 2005 – 2015.

Во процесот на креирање значајна улога имаат институциите во надлежност на ЕУ, посебно истакнувајќи го ангажманот на ОБСЕ, но исто така и на Институтот отворено општество ИОО од Њујорк.

Поради сето погоре наведено, улогата на меѓународната заедница е значителна, посебно во овој период истакнувајќи го фактот дека континуирано ги охрабрува владите на сите земји членки на Декадата, да земат поголемо учество, односно поактивно и посериозно да се вклучат во процесот на намалување на сите неприфатливи разлики во општеството.

Од друга страна, институциите на меѓународната заедница развиваат различни програми, при што директно или индиректно придонесуваат за подобрување на проблемите во ромските заедници.

Во овој домен пожелно е локалните власти согласно ЛАП, да ги афирмираат своите заложби за подобрување на проблемите во ромската заедница, со цел да ги исполнат критериумите за учество во меѓународни програми.

Општина Кочани

"Раде Кратовче" бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

IV дел

Нормативна рамка и препораки за имплементација на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 - 2015

Нормативна рамка за поддршка на ЛАП 2010 – 2015

Правата на граѓаните што им припаѓаат на заедниците, во овој контекст посебно истакнувајќи ги правата на граѓаните на ромската заедница, се дел од корпусот на универзални човекови права и слободи, на кои Р.Македонија во рамки на својата институционална поставеност ги признава, како на национално ниво, така и на локално ниво.

Ако Уставот од 1991 година го афирмира европскиот интегративен модел кој се однесува на заштита на правата на националностите, амандманите од 2001 година афирмираат конкретни проблематики со кои се специфицираат одредени национални права, но и издигнуваат до највисоко ниво, како единствен пример на мултикултурна држава во регионот.

Покрај уставните и законските одредби кои се однесуваат на заштитата и унапредувањето на правата на етничките заедници, во овој контекст на ромската заедница, според Уставот на РМ член 118 се вели:

- Меѓународните договори што се ратификувани во согласност со уставот на РМ се дел од надворешниот правен поредок на државата, при што истите не можат да бидат менувани со закон.

Од друга страна членството на РМ во меѓународните организации, повлекува дополнителна одговорност кон почитување на обврските за заштита и унапредување на правата на етничките заедници (посебно на ромската етничка заедница), кои произлегуваат од домашното и меѓународното право.

Во прилог е листа на правни акти и правни извори кои се однесуваат на заштитата на правата на етничките заедници.

1. Устав на Република Македонија – Преамбула
- Уставни амандмани (Службен весник на РМ 91/2001),
 2. Закон за локална самоуправа
 3. Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа
 4. Закон за државни службеници
 5. Закон за основно образование
 6. Закон за средно образование
 7. Закон за високо образование
 8. Закон за уредување на просторот
 9. Закон за урбанизам
 10. Закон за легализација (во постапка на донесување)
 11. Закон за здравствено осигурување
 12. Закон за социјална заштита

Други извори

1. Универзална декларација за човекови права
2. Европска конвенција за заштита на човековите права и фундаменталните слободи
3. Рамковна конвенција за заштита на националните малцинства
4. Декларација за правата на лицата кои припаѓаат на национални, етнички, религиозни или јазични малцинства
5. Конвенција на економски, социјални и културни права
6. Препораки од Хаг во однос на образовните права на националните малцинства
7. Извештај и препораки во однос на ситуацијата на Ромите и синтите во регионот на ОБСЕ
8. Препораки за полицијата во мултиетнички средини

9. Охридски рамковен договор

Информации за состојбата на човековите права

1. Извештај на Human Rights Watch Report за 2006 година
2. Годишен извештај на ЕУ за човековите права

Препораки за имплементација на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 – 2015.

Општи препораки

Локалната самоуправа Кочани, како носител на правото и обврската за имплементација на локалните акциони планови за развој на ромската заедница во Општина Кочани ЛАП 2010 – 2015, за ефикасна имплементација да ги почитува следниве препораки:\

1. Општина Кочани да го пополни упразнетото место државен службеник, (референт за односи со етничките заедници) со претставник од ромската заедница, најдоцна до декември 2010 година.
2. Општина Кочани во рамки во процесот на креирање на јавните политики на општинско ниво, да вклучува активности кои се однесуваат на развојот на ромската заедница, произлезени од ЛАП 2010 – 2015.
3. Општина Кочани како носител на ЛАП за развој на ромската заедница да формира координативно тело со претставници од сите релевантни структури во ромската заедница, поради ефикасно лобирање, имплементирање и транспарентност.
4. Во согласност со Законот за извршување на работи од јавен интерес, а во насока на ефикасно имплементирање на ЛАП, како и информирање на граѓаните од ромската заедница за напредокот во согласност со ЛАП, Општина Кочани да соработува со релевантни организации од ромската заедница, која ги задоволува минималните стандарди за таква дејност.

Препораки за финансирање на ЛАП за развој на ромската заедница

Со оглед на фактичката ситуација дека сите домашни и меѓународни организации, интернационални извештаи и документи на кои Р.Македонија е потписничка, се препорачува на Владата на РМ, а понатаму и до Општините во согласност со процесот на децентрализација, да посветат внимание на развојот и интеграцијата на Ромите, со вклучување на политиките произлезени од декадата на Роми во генералните политики на општините, односно соодветно финансиско планирање во спроведувањето на ЛАП за развој на ромската заедница.

За оваа цел се даваат следниве препораки:

1. Општина Кочани, во рамки на финансиската политика вклучувајќи ја буџетската 2010 година, да креира буџетска ставка за имплементација на ЛАП, во кој ќе бидат содржани сите сектори на дејствување на ЛАП за развој на ромската заедница, и тоа:
 - 1.1. Буџетска ставка за комунална инфраструктура.
 - 1.2. Буџетска ставка за домување и урбанизам.
 - 1.3. Буџетска ставка за образование за Роми.
 - 1.4. Буџетска ставка култура, спорт и религија за Роми.
 - 1.5. Буџетска ставка здравство и социјална поддршка на сиромашни.
 - 1.6. Буџетска ставка за активности за интеграција на жената Ромка.

Општина Кочани

“Раде Кратовче” бр. 1 * 2300 Кочани * Македонија
тел. +389(0)33/274-001 • факс. +389(0)33/273-542
www.kocani.gov.mk info@kocani.gov.mk

- Советот на општина Кочани, веднаш по усвојувањето на стратегијата и ЛАП, да пристапи кон ребаланс на буџетот каде ќе бидат утврдени погоре дадените ставки со конкретни износи во рамки на посебна програма „Развој на ромската заедница“.
- Со оглед на затекнатата ситуација на заедницата и целите на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 – 2015, финансиската ставка за имплементација на ЛАП, да не биде помала од :

2010 година	2011 година	2012 година
Утврдена вредност, во согласност со реализацијата на основниот буџет за претходната година.	Утврдена вредност, во согласност со реализацијата на основниот буџет за претходната година.	Утврдена вредност, во согласност со реализацијата на основниот буџет за претходната година.
350.000,00 МКД	930.000,00 МКД	1.125.000,00 МКД

2013 година	2014 година	2015 година
Утврдена вредност, во согласност со реализацијата на основниот буџет за претходната година.	Утврдена вредност, во согласност со реализацијата на основниот буџет за претходната година.	Утврдена вредност, во согласност со реализацијата на основниот буџет за претходната година.
1.500.000,00 МКД	2.000.000,00 МКД	3.000.000,00 МКД

- Утврдените износи претставуваат апсолутна вредност изразена во денари за секоја наведена година, при основата се пресметува врз основа на ставката за развој на ромската заедница во Р.Македонија од Буџетот на државата, во согласност со планираниот раст на БДП во Р.Македонија.
- Со средствата за развој на ромската заедница од буџетот на Општина Кочани раководи Градоначалникот на Општина Кочани, при што во сите активности насочени кон поддршка на проекти во согласност со ЛАП, учествува државен службеник од ромската заедница во континуирана соработка со сите други надлежни органи.
- Сите средства за поддршка на ЛАП за развој на ромската заедница во Општина Кочани, а кои не се однесуваат на буџетски средства на општина Кочани, односно се наменски добиени од различни донатори, управува Општина Кочани во соработка со институцијата или лицата од каде средствата потекнуваат, при што се користат наменски, без исклучоци и не го претставуваат учеството на општина Кочани за тековната година.
- Во случај на имплементација на проекти од областа на комуналната инфраструктура и домувањето, каде средствата за спроведување на ЛАП не се доволни за покривање на учеството на општина Кочани, потребното учество ќе се обезбеди од развојните програми во рамки на буџетот на Општина Кочани.

Забелешка:

Општина Кочани во процесот на креирање на висината на процентот за развој на ромската заедница од Буџетот на општина Кочани, пресметува повеќекратно учество споредено со ставката од државниот Буџет.

Препораки за Мониторинг евалуација и ревизија

1. За Општина Кочани, овој документ да претставува единствен индикатор врз основа на кој ќе се мери напредокот на ромската заедница во Општина Кочани, при што ќе се изготви соодветен формат каде ќе се евидентираат сите активности и резултати, насочени кон развојот на ромската заедница.
2. Општина Кочани како носител на ЛАП за развој на ромската заедница 2010 – 2015 во Општина Кочани, да посвети особено внимание и посветеност во делот на имплементацијата и напредокот на ромската заедница.
3. Општина Кочани да посвети особено внимание со цел да се овозможи рамноправност, вклученост, едукација и информирање на Ромите во сите сегменти, при што понатаму ќе бидат способни да се „натпреваруваат“ во јавниот и општествен живот, согласно принципите за еднаквост, рамноправност и стручна компетентност.
 - а. Препораката бр.3 е во согласност со основните принципи на Декадата на Роми 2005 – 2015 со која се вели дека :

Ромите не се рамноправни со сите остани граѓани во општеството, поради што надлежните структури имаат обврска да работат на постигнување баланс (намалување на неприфатливи разлики) во сите сегменти за ефикасно интегрирање на Ромите во општеството.